

Albert Schweitzer: *Was sollen wir tun?* (Mit kell cselekednünk?) Heidelberg, 1986. 207 l.

Schweitzer Albert feleségével együtt 1913-ban kezdte meg önfeláldozó orvosi tevékenységét a középafrikai Lamberéné kerületben. Egy év múlva azonban kitört az első világháború. A Franciaországhoz tartozó gyarmaton internálták és éveken át tartott keserves internáltság, súlyos betegségek és kétszeri operáció után fogságából 1918-ban szabadult. Éveknek kellett azonban eltelniök, amíg Nathan Söderblom svéd érsek támogatásával, valamint a nagy európai városokban tartott előadásaival és orgonahangversenyeivel sikerült olyan összeget összegyűjtenie, hogy Lamberénébe visszatérhetett és újra megkezdhette a kórház rendbehozása után áldásos orvosi tevékenységét, mely egész haláláig tartott.

A kötet 12 egyházi beszédet tartalmaz, amelyeket a világháború végén a strassburgi St. Nicolas templomban tartott, ahol ideiglenesen alkalmazták és egy kórház asszisztenseként működhetett, hogy megélhetését biztosítsa.

Ebben az időszakban formálta tovább önmagában a már Afrikában megfogalmazott teológiai és filozófiai alaptételét, amelynek központi gondolata az élet tisztelete.

A könyvből folyóiratunknak ebben a számában azért közlünk két, egymáshoz kapcsolódó egyházi beszédet, mert azok Schweitzer alapszemléletét tartalmazzák, és annak ellenére, hogy ő egész életében prédikált, egyházi beszédei nyomtatásban mostanig nem jelentek meg. Egyedül Ulrich Neuenschwander berni teológiai professzor szerkesztésében jelent meg egy beszédgyűjtemény 1966-ban *Strassburger Predigten* címen, mely 1900 és 1919 közti időszakban elmondott prédikációkat tartalmaz, valamint egy utószót ezen a címen: „Albert Schweitzer mint prédikátor“.

A több mint 60 esztendővel ezelőtt írt, mindennapi kérdésekkel foglalkozó és mondanivalóját egyszerű, világos módon kifejezésre juttató, az erkölcsstan alapkérdéseire választ adni óhajtó beszédek nagy értéke abban áll, hogy azok, szinte teljes mértékben, mind a mai napig időszerűek maradtak.

MacCormack, Carol Pulley: *The Experience of Wholeness. The Limits of Dualism.* (Az egész tapasztalata. A dualizmus határai). Essex Hall Lecture 1988. London, 1988. 21 l.

Az angol unitárius egyház évenkénti főtanácsi gyűlésének egyik hagyományos mozzanata az „Essex Hall“ előadás, amely 1892-ben kezdődött, és azóta évről évre közismert teológusok és tudósok előadásai gazdagítják az angol unitárius teológiai irodalmat.

Az 1988. évi előadás április 15-én a Főtanács Lancaster-i gyűlésén hangzott el. Az előadó MacCormack a londoni egyetem előadótanára, aki értékes kutató munkát végez a filozófia és antropológia területén. Személye jól ismert az angol unitáriusok előtt, hiszen 1982-ben ő tartotta a „Theophilus Lindsey“ előadást is.

MacCormack előadásában vallási és filozófiai vonatkozásban tárgyalja a dualisztikus gondolkodást és tárja fel annak határait. Véleménye, hogy a dualisztikus gondolkodás nyomán elvesztettük „harmadik szemünket”, — belső látásunkat —, amely nem más, mint belső lelki tájékozódásunk, a kontempláció. A dualisztikus gondolkodásmód helyett az „egész, a teljes”, az összgondolkodás értékeit és szükségét emeli ki. A „teljes” szemléletével nem a részekről az egészig, hanem az egésztől a részekig vezető gondolkodásmódot követi. Nem a részekből következteti az egészet, hanem az egészből a részeket. Az egész nem hanyagolható el annak részéért, de természetesen a résznek szerepe van az egészben.

Vallási és filozófiai fejtegetései során jut el a tanulmány befejező kérdéséhez: az unitárius jövőhöz. A 19. századi angol unitarizmus a fejlődéelméletet karolta fel, annak szószólója volt a vallásban. Minden eredményessége mellett azonban egyesek érezték, hogy a racionalizmus kiemelésével a vallás lelki eleme háttérbe szorult. Napjainkban az angol unitarizmus felismerte a lelki élet értékeit, a belső lelki tájékozódás fontosságát. Anélkül, hogy megtagadná múltja értékeit, utat nyitott a jövő felé való „lelki tájékozódásnak”, melyet a „szeretet tájékozódásának” is tekinthetünk. Az unitarizmus, mely történelme folyamán az „egész, a teljes” gondolatának hirdetője volt, bizakodással karolja fel a tudományos világ újabb eszmegondolatát.

Rezi Elek

Ferencz, Benjámín E.: *Planethood. The Key to Your Survival and Prosperity*. (Bolygónk. Kulcs életben maradáshoz és boldoguláshoz). Vision Books. Coos Bay, 1988. 188 l.

A gazdag életpasztaival rendelkező szerző, aki részt vett a háborús bűnösök nürnbergi perében, mint vádló az Amerikai Egyesült Államok részéről, közel egy negyed százada tanulmányozza a háború és béke problémáit. Munkájának célja rádöbbenteni az olvasót a ma emberiségét fenyegető nukleáris katasztrófa következményeire és felmutatni a tartós béke megteremtésének lehetőségeit.

Békében élni és alkotni — alapvető emberi jog a szerző szerint. Az emberiségnek nem elég ezt csupán tudomásul venni, de kötelessége mindent megtenni, hogy biztosítsa a békét földünkön. A béke a jövőt jelenti, és senkinek sincs jogában reménytelenné tenni az emberiség jövőjét.

A munka gazdag dokumentációs anyagot mutat be és időrendben tárgyalja az ENSZ eddigi tevékenységét a béke megőrzésében.

Ferencz B. munkája elmélyülésre indít, ismételten kifejezésre juttatja az évezredek emberi kívánalmát: igyekezzünk felelősen élni! Az emberiség törekedjék hűségesen sáfarkodni a reá bízott értékekkel, első-sorban az étellel.

Rezi Elek

Prayers for Peace (Imádságok békéért). An Anthology of Readings and Prayers. Selected by Robert Runcie and Basil Hume. London, 1987, 116 l.

A béke egyetemes emberi ügy. Elméleti és gyakorlati kérdéseinek megválaszolása számunkra valláserkölcsei kötelesség is. Mi tisztelettel és bizakodással tekintünk minden olyan törekvés felé, amely a béke ügyét,

s ezáltal az életet hivatott szolgálni. Ezért üdvözljük a nemrég megjelent békeimádságokat tartalmazó gyűjteményt.

A kiadvány megjelenésének indító oka az a békeakarát, amely 1986. október 27-én jutott kifejezésre az olaszországi Assisiben. II. János Pál pápa meghívására 32 keresztény és 30 nemkeresztény vallási szervezet képviselői gyűltek össze, hogy közösen imádkozzanak a békéért. Az Unitárius Világszövetséget (IARF) dr. Roy Smith elnök képviselte. Az előszóból idézzük a szerkesztők vallomását: „Kétségtelenül egy olyan nap volt, melyet sohasem fogunk elfelejteni: a különböző keresztény felekezetek és más vallások képviselőinek egységét; összegyűltünk Assisiben, hogy imádkozzunk a béke ügyéért.“ A munka tulajdonképpen ennek a béke imanapnak irodalmi terméke.

Az imádságok formája és tartalma különböző, de egységük van minden különbözőségük ellenére. Az egységnek formai és tartalmi koordinátáit a béke egyetemes ügye adja. A szerkesztők hét gondolatkör köré csoportosítják az imádságokat: 1. Konfliktus és megosztottság, 2. Az egység látomása, 3. A szeretet útja, 4. Az igazság útja, 5. Az igazságosság és megbékélés, 6. Szenvedés és remény, 7. Isten békéje.

A munkát az ismert békeimádság vezeti be: „Vezess a halálból az életre, / A hamisságból az igazságra, / A reménytelenségből a reményre, / A félelemből a bizalomra, / A gyűlöletből a szeretetre, / A háborúból a békére. / Engedd, hogy a béke töltsen be szívünk, világunk, világegyetemünk. / Béke, béke, béke. /“

A válogatásban ott szerepel a nagy angol unitárius teológus, James Martineau (1805—1900) egyik békeimádsága is, melyet az 1932-ben megjelent „Orders of Worship for Use in Unitarian and Free Christian Congregations“ (Az unitárius és szabadelvű keresztény gyülekezetek istentiszteleti rendje) című művéből vették. Erdemes idéznünk belőle a következőket: „Add a Te szavadat, óh, Uram, a hithú emberek ajkaira, vagy láthatatlan gondviselésed szabad fuvallatát; hogy a Te ismereted töltsen be a földet, mint ahogy a vizek kitöltik a tengerek mélyeit. És jöjjön el a Te országod, és legyen meg a Te akaratom, úgy a földön, mint a mennyben“.

A munkát a kiadók által szerkesztett részletes jegyzék zárja.

Rezi Elek

ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE

A Keresztény Magvető előfizetési díja az 1988. évben belföldön és a szocialista országokban évi 100 lej, amelyet belföldön a lelkesi hivatalok útján, vagy közvetlenül az egyházi központban (3400 Cluj-Napoca, Lenin út 9) lehet kifizetni.

Magyarországi olvasók a Posta Központi Hírlapiroda külföldi előfizetési osztálya, Budapest VII. Lövölde tér 7 sz. fiókjánál fizetnek elő. A többi szocialista országból a „ROMPRESFILATELIA“ sectorul export-import presă, P.O. Box 12—201 telex 10 376 prsfir, București, Calea Griviței nr. 64—66 címre kell fizetni.

Az előfizetési díj a nyugati országok részére 200 lej, amely összeg ugyancsak a „ROMPRESFILATELIA“ sectorul export-import presă, P.O. Box 12-201, telex 10 376 prsfir, București, Calea Griviței nr. 64—66 címre fizetendő.

INTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ CLUJ,
Municipiul Cluj-Napoca, Cd. nr. 3044

Revista
Bisericii Unitariene
din R. S. România

Journal of the
Unitarian Church
in R. S. Romania

XCIV • CLUJ-NAPOCA • 1988/2

CUPRINSUL • CONTENTS

Ziua independenței, a victoriei și a păcii • The Day of Independence, Victory and Peace 65

STUDII • STUDIES

Dr. János Erdő: Principiile de bază ale eticii lui Albert Schweitzer • The Principles of Albert Schweitzer's Ethics 67

Dr. Max Ulrich Balsiger: Misticismul lui Albert Schweitzer • The Mysticism of Albert Schweitzer 74

Culegere de texte din opera lui Albert Schweitzer • Selections from Albert Schweitzer's Works 83

Domokos Simén: Orgă și cor în vechiul protopopiat Tîrnava • Old Organs and Choirs in the Former Küküllő District 87

Dr. István Molnár: Obiceiuri de Paști la Turdeni • Easter Customs in the Village Tordátfalva 92

LUCRĂRI OMILETICE • SERMONS

Albert Schweitzer: Respectul vieții I. • Reverence for Life I. 100
Respectul vieții II. • Reverence for Life II. 104

Mózes Kedei: Ideal și realitate • Ideal and Reality 108
Totuși e piatră • Nevertheless it is Rock 111

Zoltán Szabó : Omul fără păcate • The Man Without Sin 114
Pe limba evangheliei • The Language of the Gospel 116

Ferenc Szász: Smochinul blestemat • The Cursed Fig Tree 118
A aduce viața la lumină • To Bring Life to Light 122

Concepte biblice • Biblical Conceptions 125

Idei, cugetări • Ideas, Thoughts 126

VIAȚĂ BISERICESCĂ ȘI ȘTIRI • CHURCH LIFE—NEWS 129

RECENZII • BOOK REVIEWS 134

Colectivul de redacție • Editors

Președintele și redactor responsabil: dr. Lajos Kovács episcop. Membrii: dr. János Erdő (redactor responsabil adjunct), dr. Árpád Szabó și Dezső Szabó (redactori), György András și Lőrinc Mikó.

Redacție • Editorial Office

3400 Cluj-Napoca, Bdul Lenin nr. 9. România. Tel. 1 52 71

